

หลักสูตรการทอผ้าไหมมัดหมี่
จำนวน ๒๐ ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพความคิดสร้างสรรค์
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอศีขรภูมิ

ความเป็นมา

จังหวัดสุรินทร์ เป็นจังหวัดในภาคอีสานที่มีวัฒนธรรมการทอผ้ามาช้านาน และได้สืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมจนเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่โดดเด่น ยิ่งหากได้ศึกษาอย่างลึกซึ้งแล้วจะค้นพบเหตุผลหลายประการที่สนับสนุนในเรื่องการทอผ้าไหมที่เป็นเอกลักษณ์ของสุรินทร์ ในด้านต่าง ๆ เช่น วัฒนธรรมประเพณี การทอเส้นไหม ลวดลายผ้าไหม และกรรมวิธีการทอ ตลอดทั้งการใช้ผ้าไหมในโอกาสต่าง ๆ และยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

ลักษณะเด่นของผ้าไหม คือ มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์โดยได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากกัมพูชา และลวดลายที่บรรจงประดิษฐ์ขึ้นล้วนมีที่มาและความหมายอันเป็นมงคล นิยมใช้ไหมน้อยในการทอ ซึ่งไหมน้อยคือไหมที่สาวมาจากเส้นใยภายในรังไหม มีลักษณะนุ่ม เรียบ เงามาม นิยมใช้สัตรีธรรมชาติในการทอ ทำให้มีสีไม่ฉูดฉาด มีสีสันทึบที่มีลักษณะเฉพาะ ฝีมือการทอจะแน่นมีความละเอียดอ่อนในการทอและประณีต แต่เดิมนั้นผ้าไหมของชาวบ้านทำเพื่อไว้ใช้เอง และสวมใส่ในงานทำบุญและงานร่วมพิธีต่าง ๆ

หลักการของหลักสูตร

๑. เน้นการเลือกใช้เส้นไหมสีเหลืองในการทอ ซึ่งจะทำให้ผ้ามีความนุ่มพลิ้วน่าสวมใส่
๒. เน้นการประยุกต์ลวดลาย และสีย้อม ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
๓. เป็นรูปแบบการขายที่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างหลากหลาย

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ ความเข้าใจ เทคนิคการทอผ้าไหมมัดหมี่ สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้
๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกแบบการมัดลาย การย้อมสี ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
๓. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และอาชีพดั้งเดิมของบรรพบุรุษ
๔. เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรมการทอผ้าไหมมัดหมี่

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้พลาดโอกาสและผู้ขาดโอกาส

ระยะเวลาเรียน

หลักสูตร ๒๐ ชั่วโมง

ทฤษฎี จำนวน ๕ ชั่วโมง

ปฏิบัติ จำนวน ๑๕ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

๑. ช่องทางการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่
 - ๑.๑ ความสำคัญในการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่
 - ๑.๒ ศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
 - ๑.๒.๑ สถานประกอบการเกี่ยวกับการทอผ้าไหมมัดหมี่
 - ๑.๒.๒ ร้านค้าหรือตัวแทนในการจำหน่ายผลผลิต
 - ๑.๒.๓ เครือข่ายกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่
๒. ทักษะการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่
 - ๒.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทอผ้าไหมมัดหมี่
 - ประวัติความเป็นมาวัฒนธรรมผ้าไหมมัดหมี่
 - กระบวนการและรูปแบบการทอผ้าไหมมัดหมี่
 - ความสำคัญและประโยชน์ของการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่
 - ๒.๒ การเตรียมวัตถุดิบและส่วนประกอบ
 - ขั้นตอนในการเตรียมไหมสำหรับการทอ
 - การเลือกเส้นไหม
 - วัตถุดิบและส่วนประกอบ
 - ๒.๓ การทอผ้าไหมมัดหมี่
 - ขั้นตอนการทอผ้าไหมมัดหมี่
 - การเตรียมกี่
 - การนำหลอดพุ่งใส่กระสวย
 - การเหยียบตะกอล
 - การพุ่งกระสวย
 - การจัดลวดลายและแต่งริมขอบผ้า
 - การกระแทรกฟืม
 - การชิงหน้าผ้าให้ตึง
 - การต่อเส้นไหมยืนและเส้นไหมพุ่งเมื่อเส้นไหมขาด
 - การปรับและปล่อยเส้นไหมยืน
 - การหิวเส้นยืนขณะทอผ้าไหมมัดหมี่
 - การเก็บกี่เมื่อหยุดพักการทอผ้าไหมมัดหมี่
 - ทอตามลวดลายมัดหมี่ตามต้องการ

๓. การบริหารจัดการอาชีพ

๓.๑ จัดการการตลาด

๓.๑.๑ ทำฐานข้อมูลลูกค้าที่ใช้บริการ/คู่แข่งทางการตลาด

๓.๑.๒ ประชาสัมพันธ์

๓.๑.๓ ส่งเสริมการขายและการบริการ

การจัดกระบวนการเรียนรู้

๑. ศึกษาจากเอกสารและภูมิปัญญา
๒. ฟังวิทยากรบรรยายให้ความรู้
๓. การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้
๔. แลกเปลี่ยนเรียนรู้
๕. ทำใบความรู้และใบงาน
๖. ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง
๗. ฝึกปฏิบัติจริงและทดสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดให้

สื่อการเรียนรู้

๑. สื่อเอกสาร
๒. เอกสารประกอบการเรียนรู้
๓. ใบงาน
๔. ใบความรู้
๕. ภูมิปัญญา
๖. สถานประกอบการ

การวัดและการประเมินผล

๑. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
๒. การประเมินผลงานระหว่างเรียนจากการปฏิบัติ ได้ผลงานที่มีคุณภาพ สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และจบหลักสูตร

รายละเอียดโครงสร้างหลักสูตร วิชา การทอผ้าไหมมัดหมี่ จำนวน ๒๐ ชั่วโมง

รายวิชา	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	สื่อ /อุปกรณ์	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑. ช่องทางการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่	๑.๑ อธิบายความสำคัญในการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่ได้	๑.๑ ความสำคัญในการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่	๑.๑ ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สื่อต่างๆ สถานประกอบการ สื่อของจริง ภูมิปัญญาในชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการประกอบอาชีพที่มีความเป็นไปได้ในชุมชน	๒	-
๒. ทักษะการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่	๒.๑ อธิบายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทอผ้าไหมมัดหมี่ ได้แก่ ประวัติความเป็นมา วัฒนธรรมกระบวนการและรูปแบบการทอผ้าไหมมัดหมี่ ความสำคัญและประโยชน์ของการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่ ได้ ๒.๒ สามารถเตรียมวัตถุดิบและส่วนประกอบ ได้แก่ ขั้นตอนในการเตรียมไหมสำหรับการทอ การเลือกเส้นไหม วัตถุดิบและส่วนประกอบได้	๒.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทอผ้าไหมมัดหมี่ - ประวัติความเป็นมาวัฒนธรรมผ้าไหมมัดหมี่ - กระบวนการและรูปแบบการทอผ้าไหมมัดหมี่ - ความสำคัญและประโยชน์ของการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่ ๒.๒ การเตรียมวัตถุดิบและส่วนประกอบ - ขั้นตอนในการเตรียมไหมสำหรับการทอ - การเลือกเส้นไหม - วัตถุดิบและส่วนประกอบ	๒.๑ ทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจ และพื้นฐานของผู้เรียน ๒.๒ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้าไหมมัดหมี่ ๒.๓ อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ๒.๔ จัดทำแผนการฝึกทักษะ ๒.๕ วิทยากรบรรยายและสาธิต ๒.๖ ฝึกปฏิบัติจริง	๓	-

	๒.๓ สามารถทอผ้าไหมได้แก่ ขั้นตอนการทอผ้าไหมมัดหมี่ การเตรียมกี่ การนำหลอดพุ่งใส่กระสวย การเหยียบตะกอล การพุ่งกระสวย การจัดลวดลายและแต่งริมขอบผ้า การกระแทรกฟืม การชิงหน้าผ้าให้ตึง การต่อเส้นไหมยืนและเส้นไหมพุ่งเมื่อเส้นไหมขาด การปรับและปล่อยเส้นไหมยืน การหวีเส้นยืนขณะทอผ้าไหมมัดหมี่ได้	๒.๓ การทอผ้าไหม - ขั้นตอนการทอผ้าไหมมัดหมี่ - การเตรียมกี่ - การนำหลอดพุ่งใส่กระสวย - การเหยียบตะกอล และการพุ่งกระสวย - การจัดลวดลายและแต่งริมขอบผ้า - การกระแทรกฟืม และการชิงหน้าผ้าให้ตึง - การต่อเส้นไหมยืนและเส้นไหมพุ่งเมื่อเส้นไหมขาด - การปรับและปล่อยเส้นไหมยืน - การหวีเส้นยืนขณะทอผ้าไหมมัดหมี่ - การเก็บกึ่งเมื่อหยุดพักการทอผ้าไหมมัดหมี่ - ทอตามลวดลายมัดหมี่ตามต้องการ		-	๑๕
๓. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่	๓.๑ สามารถจัดการการตลาดได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลลูกค้า/คู่แข่งทางการตลาด การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขายและการบริการ และการขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์ได้	๓.๑ จัดการการตลาด - ทำฐานข้อมูลลูกค้าที่ใช้บริการ/คู่แข่งทางการตลาด - ประชาสัมพันธ์ - ส่งเสริมการขายและการบริการ - ขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์	๓.๑ การบริหารจัดการตลาด ๓.๑.๑ ผู้เรียนศึกษาข้อมูลการตลาดและวิเคราะห์ความต้องการจากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา ๓.๑.๒ กำหนดทิศทาง เป้าหมายกลยุทธ์ และแผนการตลาด ๓.๑.๓ ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการจัดการตลาด	-	

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ถึงวิธีการฟอก ย้อม ทอผ้าไหมมัดหมี่
๒. ผู้เรียนมีความรู้ สามารถปฏิบัติการฟอก ย้อม ทอผ้าไหมมัดหมี่
๓. ผู้เรียนมีความรู้ เข้าใจหลักการวิธีการวางแผนจัดจำหน่ายผลผลิต
๔. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ ในการประกอบอาชีพได้

ลงชื่อ.....สุพจน์ แสงเพชร.....ผู้เสนอหลักสูตร
(นางสุพรรณ แสงเพชร)

ลงชื่อ.....อ.ดร. อรุณ.....ผู้ตรวจหลักสูตร
(นางสาวอรุณี สาร)

ลงชื่อ.....[Signature].....ผู้เห็นชอบหลักสูตร
(นายทรงชัย เจือจันทร์)

ลงชื่อ.....[Signature].....ผู้อนุมัติหลักสูตร
(นางกนกณัฐ สิงหะ)

ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอศีขรภูมิ

แผนการจัดการเรียนรู้

วิทยาการ

หลักสูตร วิชาการทอผ้าไหมมัดหมี่

ระหว่างวันที่

เวลาเรียน ๐๙.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. (เรียนวันละ ๕ ชั่วโมง)

สถานที่จัดการเรียน

วัน เดือน ปี	เวลา	กระบวนการจัดการเรียนรู้	หมายเหตุ
.....	๐๙.๐๐-๑๕.๐๐ น.	ช่องทางการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่ ๑.๑ ความสำคัญในการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่ ๑.๒ ศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง ๑.๒.๑ สถานประกอบการเกี่ยวกับการทอผ้าไหมมัดหมี่ ๑.๒.๒ ร้านค้าหรือตัวแทนในการจำหน่ายผลผลิต ๑.๒.๓ เครือข่ายกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่	ภาคทฤษฎี ๕ ชั่วโมง
.....	๐๙.๐๐-๑๕.๐๐ น.	ทักษะการประกอบอาชีพการทอผ้าไหม การกรอเส้นไหมยืน/ไหมพุ่ง - จุดประสงค์ของการกรอไหม /วัสดุและอุปกรณ์ - วิธี/ขั้นตอนการกรอไหมและข้อควรระวังในการกรอไหมได้	ภาคปฏิบัติ ๕ ชั่วโมง
.....	๐๙.๐๐-๑๕.๐๐ น.	ทักษะการประกอบอาชีพการทอผ้าไหม ๑ การม้วน/ปั่นไหม - จุดประสงค์ของการม้วน/ปั่นไหม /วัสดุและอุปกรณ์ - วิธีการม้วน/ปั่นไหม - ข้อควรระวังในการม้วน/ปั่นไหม ทักษะการประกอบอาชีพการทอผ้าไหม ๒ การทอผ้าไหม - ขั้นตอนการทอผ้าไหม - การเตรียมกี่ - การนำหลอดพุ่งใส่กระสวย - การเหยียบตะกอล - การพุ่งกระสวย - การจัดลดลายและแต่งริมขอบผ้า - การกระแทรกฟิม - การชิงหน้าผ้าให้ตึง - การต่อเส้นไหมยืนและเส้นไหมพุ่งเมื่อเส้นไหมขาด	ภาคปฏิบัติ ๕ ชั่วโมง

วัน เดือน ปี	เวลา	กระบวนการจัดการเรียนรู้	หมายเหตุ
.....	๐๙.๐๐-๑๕.๐๐ น.	- การปรับและปล่อยเส้นไหมยืน - การหวีเส้นยืนขณะทอผ้าไหม - การเก็บกึ่งเมื่อหยุดพักการทอผ้าไหม - ทอตามลวดลายมัดหมี่ตามต้องการ การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการทอผ้าไหม ๒.๑ จัดการการตลาด - ทำฐานข้อมูลลูกค้าที่ใช้บริการ/คู่แข่งทางการตลาด - ประชาสัมพันธ์ - ส่งเสริมการขายและการบริการ - ขอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์	ภาคปฏิบัติ ๕ ชั่วโมง

ลงชื่อ.....วิทยากร
(.....)

วันที่